

פרק ז / ברוריה בן-דוד (וייס)

עד עתה נעשו נסים לבני ישראל : מעבר הירדן, כיבוש יריחו. בפרק ז' נקרא על הפתעה מרה. כיבוש העי היה קשה ונפתל יותר מכיבוש יריחו. כישלון ומפלה באו על העם באופן בלתי צפוי.

במה חטא עכן?

הוא מעל בחרם השתמש ברכוש השייך לאוצר ה'.

מדוע נאסר על בני ישראל ליהנות מהשלל?

אם חיילים יתורו אחרי שלל נשקפת סכנה למשמעת דבר שעלול לפגוע ביכולת הלחימה שלהם.

מאיזה שבט היה עכן?

משבט יהודה.

שבט יהודה היה מהשבטים החשובים בישראל, ראשון לדגלים, ראשון לנשיאים בחנוכת המזבח וראשון לכיבוש הארץ ולהתנחלות (שופ' א ב-י).

מה יעצו המרגלים ליהושע ומדוע?

כיבוש העי נראה למרגלים משימה קלה. הם יעצו ליהושע לא לשלוח לשם את כל צבאו, אלא רק אלפיים או שלשת אלפים איש.

כמה אנשי צבא שלח יהושע?

מתוך זהירות שלח יהושע את המספר הגדול ביותר שנקבו המרגלים.

מי גילה רוח לחימה?

תושבי העי, בני ישראל היו משוכנעים שאנשי העי פחדנים כאנשי יריחו וגם את העי יוכלו לכבוש בקלות.

אנשי העי יצאו לקראת בני ישראל ובני ישראל לא ערכו אתם מלחמה אלא תכף החלו לנוס. אנשי העי הכו כשלושים ושישה איש מישראל.

כיצד הגיבו בני ישראל על המפלה?

"וימס לבב העם ויהי למים". לשון ציורית לפחד ואימה.

בלשון זו תארו הכתובים גם את פחדם של אנשי הארץ למשמע נסי ה'.

"ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם" (ב, יא).

"וגם נמגו כל יושבי הארץ מפנינו" (ב, כד).

"וימס לבבם ולא היה בם עוד רוח מפני בני ישראל" (ה, א).

נראה שהעם ראה במפלת העי אות שה' סילק את השגחתו מהם וחדל לסייע להם בכיבוש של הארץ.

כיצד הגיב יהושע על המפלה?

"ויקרע יהושע שמלותיו (מחמת אבל וצער) ויפל על פניו הוא וזקני ישראל ויעלו עפר על ראשם". יהושע פנה אל ה' בתפילה.

מתי בעבר קרע יהושע בגדיו לאות צער?

בפרשת המרגלים "ויהושע בן נון וכלב בן יפנה מן התרים את הארץ קרעו בגדיהם" (במד' יד, ו).

נפילה כביטוי לצער אנו מוצאים בתורה "ויפל משה ואהרן על פניהם" (במד' יד ה). נפילת אפיים באה לפני תפילה ותחנונים.

"ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלקי הרוחות לכל בשר האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף" (במד' טז, כב).

"ואתנפל לפני ה' כבראשונה" (דב' ט יח).

מדברי תפילתו של יהושע לה' אנו לומדים שהיו לו דאגות רבות. מהן?

- א. מה הוא יאמר לעם לאחר שהבטיחם בשמו כי כל מקום בו תדרוך כף רגליהם להם יהיה.
- ב. תבוסתם תעודד את תושבי הארץ והם יתנפלו עליהם וישמידום.
- ג. יהושע דואג לשמו של ה' המחולל בגויים.

גם משה דאג לשמו של ה' : "ואמרו הגויים אשר שמעו את שמעך לאמר : מבלתי יכלת ה' להביא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע להם, וישחטם במדבר" (במד' יד טו-טז).

מה הייתה תשובת ה'?

"למה זה אתה נפל על פניך?" - לא זה הדבר שעליך לעשות עתה. אינך צריך לבקש ולהתחנן. הגורם לכישלון הוא חטא ישראל.

"וגם לקחו מן החרם וגם גנבו וגם כחשו וגם שמו בכליהם", ואתה יהושע צריך להסיר את הגורם לכישלון.

מה מדגיש את גודל החטא הזה?

המילה "וגם" החוזרת חמש פעמים.

כיצד יימצא הגנב?

עפ"י הטלת גורל. כל שבט יקרב בנפרד לפני ארון ה'. השבט שעליו יצא הגורל יקרב למשפחות. המשפחה שעליה יצא הגורל תקרב לבתים, וגורל אחר יקבע מי הוא האיש.

מדוע לא שותפו הנשים בגורל?

כי הן לא השתתפו במלחמה ולא הייתה להן הזדמנות לקחת מהחרם.

מה יהיה עונשו של מי שיעלה בגורל?

שרף יישרף באש הוא האוהל והמיטלטלין שלו.

מדוע ביקש יהושע מעכן שיודה בחטא?

ע"י הודאתו ייתן החוטא כבוד לה', כי בני ישראל ייווכחו לדעת שהגורל שהטילו לפני ארון ה' גילה באמת את החוטא.

ואכן עכן מודה "אנכי חטאתי".

יהושע שלח שליחים להביא את האדרת את הכסף ואת הזהב שלקח עכן.

מה נאמר על השליחים?

"וירצו האהלה" רש"י פירש שלא יקדימו שבט יהודה ויטילום משם להכחיש את הגורל. ואולי רצו מתוך התרגשות שלהם ושל שולחם.

מה היה עונשו של עכן?

רגמו אותו באבנים, שרפו אותו באש וסקלו את גופתו.

ישראל ערבים זה לזה כיצד זה בא לביטוי בפרקנו?

"הלוא עכן בן זרח (למשפחת זרח) מעל בחרם ועל כל עדת ישראל היה קצף, והוא איש אחד לא גוע בעונו" (יהו' כב כ). לא החוטא בלבד מת בעונו. רבים מבני-ישראל נפלו בחרב אנשי העי.

עבודה בכתב

- 1) מה יעצו המרגלים ליהושע?
- 2) מה היו תוצאות הקרב הראשון בעי?
- 3) כיצד הגיבו בני ישראל על המפלה וכיצד הגיב יהושע?
- 4) מה היו סימני אבל באותה תקופה?
- 5) **קראו פרק יד בספר במד' וענו:**

- א. מתי התפלל משה תפילה דומה לתפילת יהושע?
- ב. במה דומה תפילת יהושע לתפילת משה?
- ג. מה ביקשו משה ויהושע בתפילתם?
- ד. מה היה ההבדל בחטאים?
- ה. מה היה העונש אז ומה היה העונש עתה?
- 6) ישראל ערבים זה לזה כיצד זה בא לביטוי בפרקנו?

7) כתבו בלשון הספר :

- א. לקחו רכוש שהוא קניינו של מקדש.
- ב. ויכעס ה'.
- ג. לשון ציורית לפחד ואימה.
- ד. העלימו את החטא.
- ה. כמה גדולה הצרה שהבאת עלינו?
- ו. ישמידך.

8) מי אמר למי?

- א. אל יעל כל העם, כאלפים איש או כשלשת אלפים איש יעלו.
- ב. מה אמר אחרי אשר הפך ישראל ערף לפני אויביו?
- ג. מה תעשה לשמך הגדול?
- ד. קם לך, למה זה אתה נפל על פניך?
- ה. לא אוסיף להיות עמכם, אם לא תשמידו החרם מקרבכם.
- ו. ויאמר: אמנה אנכי חטאתי לה' אלקי ישראל.
- ז. מה עכרתנו! יעכרך ה' ביום הזה.